

JOSEF
PAZDERA PLÁČE MONÍK
A JINÉ POVÍDKY

Josef Moník
Pazdera pláče a jiné povídky

PROSTOR

JOSEF
PAZDERA PLÁČE **MONÍK**
A JINÉ POVÍDKY

PROSTOR | PRAHA | 2019

© Josef Monik, 2019

© PROSTOR, 2019

Cover illustration © František Štorm, 2019

ISBN 978-80-7260-417-3

PAZDERA PLÁČE

V dubnu jsem spadl z kola a zlomil si ruku. Zůstalo mi křivé zápěstí. V červenci zemřela matka, vážila 30 kilo. Umírala tak dlouho, že už jsem ani neplakal, jenom jsem bezmocně svíral pěsti a neměl do čeho praštit. Bylo mi šestnáct. Na den přesně o měsíc později stály v ulicích Prahy tanky naplněné bratrskou pomocí. Rusové přijeli zachránit socialismus. Volali jsme na ně, ať táhnou domů. Měli jsme je pod okny gymnázia. Říkali jsme jim, že jsme taky Slovani, alespoň k něčemu nám byl ze školy dobrý povinný jazyk Puškinův. To bylo tak všechno, co jsme mohli. V Dejvicích obklíčili ministerstvo obrany, na Letné ministerstvo vnitra, tábořili tam týden a posrali celý park, kde předtím stála socha Stalina. Jako by ho přivezli zpátky.

Rok 1968. Ovládala mě bezmoc a agresivita a s partou dejvických grázlíků jsme začali chodit do boxerského oddílu na pomezí Bubenče a Letné, do staré tělocvičny vedle sportovní haly Sparty.

Trénoval nás kouč Pazdera, legenda. V šestnácti letech přišel do Prahy jako neznámý outsider z jižních Čech, neměl na boty a bosý vyboxoval profesionální titul v polotěžké váze. V šestém kole knokautoval mistra republiky, Němce Rademachera. Protože uměl levý hák. To bylo v Lucerně v roce 1935.

Často nám o tom vyprávěl. Byla to historka jako

z amerického snu. Bezejmenný bosý venkovan dobu-
de velkoměsto ještě dřív, než si ho stačí prohlédnout.
Byl by se proslavil v Evropě a možná i v Americe ja-
ko Franta Nekolný, ale jeho nejlepší léta připadla na
dobu protektorátu a musel se omezit na domácí ring.
Nemusel rukovat jako Max Schmeling, který si z Pra-
hy odvedl filmovou hvězdu Anny Ondrákovou a zlo-
mil si nohy při seskoku na Krétu (tak velcí chlapi by
nikdy neměli sloužit u parašutistů). Pazdera repre-
zentoval ještě v padesátých letech a potom se dal na
trenérskou dráhu.

V šedesátých letech, když se Československo kama-
rádilo s indonéskými marxisty a posílalo jim kalašní-
kovy, poslali tam také Pazderu jako trenéra národního
týmu. Vyhrál se svými svěřenci pět zlatých medailí na
Asijských hrách a dostal zlatý řetěz od člověka s homo-
lí cukru na hlavě. Po návratu byl dekorován preziden-
tem Novotným společně s loutkoherci a hrdiny socia-
listické práce. Teď byl zpátky na Spartě a v tělocvičně
trénovali i reprezentanti, kteří u něj začínali, jako Ka-
pín, Čumpelík, bratři Hájkové, Znamenáček a nestár-
noucí olympijský vítěz Němeček. Tisíce ran, říkal můj
idol a vzor Pavel Znamenáček, tisíce ran, opakoval po
třech kolech bušení do nejtěžších pytlů. Byl lehký vel-
ter jako já, tančil s nedostižnou elegancí v levém i pra-
vém gardu a v tréninku proháněl těžké váhy.

Pazdera nás učil základní údery, stínovat, bušit do
pytle a skákat přes švihadlo. Levá, levá, levá a pravá,
říkal Pazdera, levá, pravá slitá – trháč. Ještě rychle-
ji a odskoč dozadu, ještě rychleji a za úderem tečku,
tak a teď přidej levý hák – takhle, tělo se vytáčí z pa-
ty, ruka v pravém úhlu, rovné zápěstí, zpevněné, za

úderem tečku a ruka je zpátky u brady. Píchej! Píchej! A odskoč. Side-step a kontr, ducking a zvedák pravou, říkal starý Pazdera. Levý hák, to bylo jeho.

Nemuseli jsme posilovat, činky jsme neznali. Nejdůležitější je švih, říkal Pazdera. A břišní svaly, aby vám soupeř nesebral dech.

Levá, pravá, levý hák, rána jako z děla, pískový pytel poletuje jako míč. Sladěná série ran. Kde se to ve mně bere? Cítil jsem uspokojení. Měl jsem rád to chlapské prostředí, hrubé a upřímné. Tady se ukáže, co v kom vězí. Pazdera byl psycholog, věděl, že hluční pubertáci, když se ocitnou sami v ringu, ztrácejí půlku odvahy. Po týdnů nás nahnal mezi provazy; kluky, kteří jsme se znali z pouličních rvaček. Toho jsme se nebáli, všichni jsme si navzájem nějakou tu ránu dlužili a známého kluka se nikdy tolik nebojíte. Proti mně ale postavil Rusa, syna diplomata z velvyslanectví, které se nachází jen kousek přes železniční trať nad Stromovkou. Byl to gymnazista jako já a nebál se. Rusové se nebojí a děti diplomatů jsou až moc sebejisté. Ale já měl větší švih a byl jsem rychlejší. A hlavně jsem měl motivaci. Tou dobou hokejisté poráželi Sověty na mistrovství světa a celá zem s nimi slavila symbolické i smutné vítězství nad okupanty. Chudák Aljoša Šapošnikov! Osobně jsem proti němu nic neměl, ale tušil jsem, že jeho fotr je agent KGB. Trefil mě první a z nosu se mi spustila krev. To mě jen rozlítlo. Zasypal jsem ho ranami a šel jsem po něm jako kočka po myši. Schovával se do dvojitého krytu a utíkal podél provazů. Pazdera, který obvykle zastavil nerovný boj, nic nenamítal a počkal, až stopky oznámí konec kola.

„Richtig,“ řekl trenér. „Krev nic neznamená. Hlavní

je srdce a to ty máš.“ Za měsíc ze zeptal, jestli nechci nastoupit v Děčíně za první mužstvo v extralize. Putík onemocněl.

Putík byl uznávaný boxer, stejně starý jako my, ale za sebou měl už dvacet ostrých zápasů, vesměs vítězných. Naskočit místo něj do soutěžního utkání proti neznámému borci bylo něco jiného než utkat se s Aljošou nebo s kamarádem z ulice. Byla to čest, byl to i strach z neznáma.

Box byl sport bezpečnostních složek, nejlepší extraligové týmy byly Dukla Olomouc (vojáci) a Rudá hvězda Ústí nad Labem (policie). Hegemonii narušovaly Uhlerné sklady Praha – jejich borci sedávali ráno v pět na pivo, když otvírala hospoda Na Špejchaře, a v šest už rozváželi uhlí – a ČSPLD Děčín, lodníci z labského přístavu. U těch se stávalo, že někdy nedali dohromady deset vah, protože jejich rohovníci byli ve výkonu trestu.

Box je sport spravedlivý. Cítili jsme zadostiučinění, když tetovaný lotr nabil fízlovi. Ale jeden s kotvou na předloktí teď proti mně nastoupil v Děčíně. „Nech ho vyjancit,“ radil mi Pazdera v modrém rohu. „On má svaly, jenomže tihle grázlové chlastaj, nemají fyzičku. Na zápas chodí rovnou od ženský (ženská je pro boxera nejhorší mor, bere ti dech, už jenom když vedle ní spíš, natož když z tebe ždíme bílkoviny). Utancuj ho. Nech se honit, on se vyšťaví.“

Nechal jsem se honit, v prvním kole jsem utíkal z rohu do rohu, protože námořník měl opravdu ránu jako z děla, a kdyby mě trefil naplno, zápas by skončil. O první pauze jsem se na trenéra podíval vyčítavě. „Ještě nejsme v šatně,“ hučel do mě a točil mi ručníkem před obličejem. To bylo jeho oblíbené. „Ještě nejsme

v šatně.“ To opakoval, ať už člověk vítězil, nebo prohrával. Měl pravdu, od půlky druhého kola došel soupeři dech, chodil pomalu a padaly mu ruce. Vodil jsem si ho, jak jsem chtěl. Občas se ještě pokusil o strašný, leč dopředu avizovaný švih, jemuž jsem se snadno vyhnul. Káravě jsem ho pak zabrzdil prudkým kontrem na bradu, podplížil se duckingem a ničil ho pazderovskými levými háky. Vyhrál jsem jasně na body.

Potom se mi Pazdera věnoval přednostně. Udělám z tebe juniorského šampiona, říkal a nechal mě trénovat s reprezentanty.

Pazdera byl rasista. „Cikána se bojíš? Neboj se. Cikán má odvalu, jenom když je v partě nebo když má břitvu. V ringu není nic.“ A měl pravdu. I když byly výjimky – Tyšer a ještě jeden. Na druhou stranu uznával černé boxery. Tykva z jeho stáje, poloviční černoch, kterého nechal v Plzni americký seržant v pětačtyřicátém, vybojoval bronzovou medaili v lehké střední váze na mistrovství Evropy půl roku potom, co se vrátil z kriminálu, kde seděl za neplacení alimentů. S Tykvou jsem trénoval, mladé kluky při sparingu šetřil, spíš je vyučoval: „Dej mi, pořádnou,“ nastavoval břicho nebo bradu, „dej mi, neboj se!“ Uměl boxovat v levém i pravém gardu a my jsme ho obdivovali, i když smrděl chlastem. Po letech skončil jako vyhazovač v nočním baru s kudlou v břiše, právě když vyhazoval cikána. Vylízal se z toho, ale nadále měl problémy s placením výživného na všechny černé děti, které se k němu v Praze hlásily.

Předpokladem dobrého boxera je nebát se rány. Nebál jsem se. Ale předpokladem vítěze a zařátého bojovníka je také vůle soupeře pobít, sundat, sejmout, vyřídít bez nenávisti, člověk musí být nad věcí. To jsou

vlastnosti šelmy. Šelma jsem nebyl. Měřil jsem 178 cm, což je výška střední váhy, a boxoval v lehkém veltru – 63,5 kg. Žádný soupeř na mě nedosáhl, udržel jsem ho na distanc. V juniorské kategorii jsem vybojoval jedenáct vítězných zápasů, než přišlo mistrovství republiky v Českých Budějovicích. Tam na mě nastoupil domácí borec Staněk.

Těsně před zápasem Pazderu odstavili. Politické čistky, které se po osmašedesátém týkaly představitelů politického života, pomalu dorazily na úroveň klubů a také trenér musel být loajální komunista. To Pazdera zjevně nebyl, byl to jednoduchý člověk a okupaci nazýval okupací. Dostali jsme nového trenéra z Moravy, kterému snad nevadilo spatřovat v invazi bratrskou pomoc. Změnil mi taktiku, chtěl, abych držel střed ringu, ale nemohl za to, že jsem prohrál.

Už předem jsem se necítil dobře. Večer jsem nejedl. Byl jsem až moc lehký, slabý, cítil jsem se jako moucha. Staněk měl úctyhodnou pověst, už v sedmnácti letech nastupoval pravidelně za dospělý extraligový tým. Doufal jsem, že se mi nedostane na tělo, že ho jako obvykle udržím na distanc. To se nepovedlo. Byl ve formě, levačkou mi rozbíjel kryt a trefoval se tvrdými háky na hlavu, na žebra. Dával i kladiva do zátylku, ale za to jsem si mohl sám, protože jsem se otáčel. Ve druhém kole jsem byl po ráně na bradu počítán do osmi. Byl jsem rád, že jsem ustál tři kola. Nepamatuju se ani, jestli jsem ho vůbec trefil. Krátce nato jsem boxu zanechal. Prvotní síla agrese mě opustila, četl jsem Raymonda Radigueta a Karla Hlaváčka. Tušil jsem nějak, že poezie s tímhle sportem nejde dohromady. Hlavně mi chyběl ten otcovský vztah s Pazderou.

Staněk vyhrál mistrovství republiky dorostenců a jako velký talent byl v osmnácti letech povolán do seniorské reprezentace k mezinárodnímu zápasu proti Kubě. Jak rychle vyletěl, tak rychle zhasl. Boxovalo se v Lucerně, ta viděla výhru Petra Sommera nad hvězdou Teófilem Stevensonem. Jenže v naší váze byl černoch v červeném rohu nad síly jihočeského chasníka. Byl to jiný lidský druh, spíš primát s osmi rukama. Nevím, co tihle hoši v Havaně dělají, když zrovna netrénují, nemyslím, že balí doutníky. Přiletí z jiného světa a jsou rádi, že se jim podaří na chvíli opustit ostrov svobody. Každopádně jsou ve všem jiní. Rychlejší, hravější, rány jako mačetou zasazují do žeber, na solar, na bradu a Staněk věru dopadl jako posečená třtina. Udržel se po celý zápas na nohou, ale dostal nepočítaných, byl dvakrát počítán, motal se a z obou obočí mu tekla krev. Dneska by sudí zápas zastavil. Tehdy v amatérském boxu nebyly masky, tehdy se ještě boxovalo na doraz a rozhodčí nekončili zápas předčasným RSC. Tříkolový box o všechno byl mnohem rychlejší než dlouhé komerční zápasy na Západě. Sportovci byli za socialismu koncentrováni profesionálové.

Ještě dva týdny po zápase byl Staněk otupělý, měl otřes mozku. Vrátil se do ringu pomalý, měl špatnou orientaci. Vyboxoval už jen pár zápasů a nechal toho. Ne že by zblblnul, ale byl potom zádumčivý a nemluvil. Sportovní klub mu dal jakousi trafikku ve formě správy tělocvičny. Jako aktivní rohovník byl vyřízen.

Přišla zima slavná svou zimou. Na Silvestra 1978 spadla teplota přes noc z plus 10 ° na mínus 20 °. Byl jsem čerstvý otec a do Nového roku jsem vyjel s tříměsíčním